

Havdalah: A Lamp in the Darkness

Source Sheet by Josh Warshawsky

Bereishit Rabbah 11:2

Rabbi Levi said in the name of Rabbi Zeira, "the sun shone (for Adam) for 36 hours (after he was created): 12 hours on the eve of Shabbat (Friday), 12 hours on Friday night, and 12 hours on Shabbat day. When the sun set on Motzei Shabbat, the darkness began to set in. Adam was scared...

What did God do? he made two flints appear and taught him to hit one against the other, and light (fire) came forth and he said a blessing over it. This is why it is written, "But the night was light around me - *ba'adeni* (read: in my Eden, i.e. in the garden of Eden)." What blessing did he say? *Borei Me'orei Ha'eish*. This goes along with Shmuel, who said, "From where do we learn that we bless over the light on Saturday night? Because that was when it (fire) was created for the first time..."

Avodah Zarah 8a

It is taught in a baraita: When Adam saw the sun setting on the day that he was created, he said, "Oy! Woe is me! It's because I have sinned that the world is becoming dark around me. The world will go back to chaos. This is the death I have been sentenced in heaven." He sat and fasted and cried all night long and Chava cried with him. When the sun rose in the morning, he said, "This is the way of the world."

Netivot Shalom - Teachings on Chanukah "By Your light we'll see light"

And Shabbat is the source of light. Just like the rabbis taught, "And God blessed the seventh day." How did God bless it? God blessed it with light. And as our master from Lekovitch (may his soul protect us) explained: the secret of Shabbat is light. The numerology for the word "Raz" (secret) is the same as the word "light" (207). The light of Shabbat is the essence of Shabbat, it's very being, that lights up in every Jew the glory of God on that day.

בראשית רבה י"א:ב'

רבי לוי בשם רבי זעירא אמר ל"ו שעות
שמשה אותה האורה שנים עשר של ערב
שבת וי"ב של לילי שבת וי"ב של שבת. כיון
ששקעה החמה במ"ש התחיל החושך
ממשמש ובא ונתירא אדם הראשון...
מה עשה הקב"ה זימן לו שני רעפים, והקישן
זה לזה ויצא מהן אור ובירך עליה, הה"ד
(שם תהלים קל"ט) ולילה אור בעדני, מה
בירך עליה בורא מאורי האש, אתיא
כשמואל דאמר שמואל מפני מה מברכין על
האור במוצאי שבת מפני שהיא תחלת
ברייתה...

עבודה זרה ח' א

ת"ר יום שנברא בו אדם הראשון כיון
ששקעה עליו חמה אמר, "אוי לי שבשביל
שסרחתי עולם חשוך בעדי ויחזור עולם
לתוהו ובוהו וזו היא מיתה שנקנסה עלי מן
השמים!" היה יושב בתענית ובוכה כל
הלילה וחוה בוכה כנגדו כיון שעלה עמוד
השחר אמר, "מנהגו של עולם הוא."

נתיבות שלום מאמרי חנוכה "באורך נראה
אור": ושבת היא מקור האור, וכמו שפירשו
חז"ל "ויברך אלוקים את יום השביעי",
במאי ברכו? ברכו באור. וכמאמר מרן
מלכותיך זי"ע שפירש רזא דשבת איהי
שבת, ר"ז גימטריה אור, האור של שבת הוא
עיקר השבת ומהותה, שמאיר ביהודי אור
אלקותו יתברך ביום זה.

Isaiah 12:1-4

(1) In that day, you shall say: "I give thanks to You, O LORD! Although You were angry with me, Your wrath has turned back and You comfort me, (2) Behold the God who gives me triumph! I am confident, unafraid; **For Yah the LORD is my strength and might**, And He has been my deliverance." (3) Joyfully shall you draw water from the wells of salvation, (4) And you shall say on that day: "Praise the LORD, proclaim His name. Make His deeds known among the peoples; Declare that His name is exalted.

ישעיהו י"ב:א' ד'

(א) וְאָמַרְתָּ בַיּוֹם הַהוּא אֲדַכֶּה ה' כִּי אָנֹכֶתָ בִּי יֵשֶׁב אִפְסֵךָ וַתִּנְחַמְנִי: (ב) הִנֵּה אֵל יִשְׁוֵעַתִּי אֲבַטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי־עֲזָי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: (ג) וַיִּשְׂאֲבָתֶם־מַיִם בְּשִׁשְׁוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: (ד) וְאָמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַה' קִרְאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילְתִּי הַזִּכְרִי כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ:

Questions to Discuss

1. What is Adam feeling in this moment in the first two stories?
2. What do these texts come to teach us? What questions are the Rabbis trying to answer in the midrashim?
3. What role does blessing play in the second story?
4. How does the Netivot Shalom text connect to the Adam stories?
5. How do these sources interact with the texts from Isaiah?

Rashi on Isaiah 12:2:1

The strength and praise of the Holy One will be for me a salvation. And you shouldn't translate it as, "my strength (i.e. the speaker's strength)" since we did not find in all of scripture the word "ozi" vocalized with a *chataf kamatz*, rather with a *shoorook*, except in three places in scripture where it comes along with the word "zimrat", and it is connected to that word...

רש"י על ישעיהו י"ב:ב:א'

(ב) עזי וזמרת יה ה' . עז ושבח של הקדוש ברוך הוא הוא היה לי לישועה, ואין לפרש עוזי עוז שלי שלא מצינו במקרא עזי נקוד חטף קמץ אלא שורק עזי חוץ משלש מקומות שהוא סמוך אצל זמרת ולא זמרת כמו זמרתי אלא על כרחך זמרת דבוק הוא לתיבה של אחריו...

Rabbi Yosef Karo on Isaiah 12:2

The strength and praise of the Holy One will be a salvation for me.

רבי יוסף קרא על ישעיהו י"ב: ב'

(ב) הנה ה' ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי וזמרת יה ה' ויהי לי לישועה . כחו ושבחו של הקדוש ברוך הוא היה לי לישועה

Radak on Isaiah 12:3

By way of an analogy: just like the one who draws water from the well, the water will not stop, he will always find more to draw up, because it is an eternal water dispenser, so too the blessing and salvation will not stop for them, and they will rejoice all their days.

Ibn Ezra on Isaiah 12:3

An analogy to explain that they will rejoice and celebrate like one who is thirsty when she draws up water from the well.

Rashi on Isaiah 12:3:2

For their hearts will expand due to the salvation that is coming to them, and the secrets of the Torah that they had forgotten due to all of their troubles will be revealed to them.

Questions to Discuss

1. How do Rashi and Rabbi Yosef Karo read the verse, "Ozi v'zimrat Yah"?
2. What does this verse about "drawing water" really mean?
3. How do different commentators read it?

Now take a look at the song and the two different versions of Havdalah below, Ashkenazi and Sephardi. What similarities do you see? Differences? Why do think the liturgists made the choices they made in selecting these verses for Havdalah?

Siddur Sepharadi, Shabbat, Havdalah

I will lift up the cup of salvation and call out in the name of God.

Deliver us, God! Save us, God!

Help us succeed. Let our paths succeed. Let our studies succeed. Send blessing, profit, and success in all the deeds of our hands, as it is written,

"He shall raise up a blessing from God, a just reward from the God who saves."

"The Jews had light, happiness, joy, and gladness."

And as it is written, "David was successful in all his undertakings, for God was with him." May God be with us too, forever.

רדק על ישעיהו י"ב: ג'

ושאבתם. דרך משל: כמו השואב מן המעיין, שלא יפסקו המים, כי בכל עת ימצא בו לשאב, כי הוא מקיר תמיד, כן לא תפסוק מהם הברכה והישועה, ויהיו בששון כל ימיהם.

ראב"ע על ישעיהו י"ב: ג'

ושאבתם מים. משל שיתענגו כצמא בשואבי מים.

רש"י על ישעיהו י"ב: ג': ב'

(ג) ממעיני הישועה. כי ירחיב לבם על ידי ישועה הבאה להם ויתגלו להם רזי התורה שנשתכחו בבבל על ידי הצרות:

סידור ספרדי, שבת, הבדלה

כוס ישועות אשא. ובשם ה' אקרא: (תהילים קטז: י"ג) אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא. אָנָּה ה' הַצְּלִיחַה נָּא: הַצְּלִיחֵנוּ. הַצְּלִיחַ דְּרַכֵּינוּ. הַצְּלִיחַ לְמוֹדֵינוּ. וְשַׁלַּח בְּרַכָּה רְחוּמָה וְהַצְּלִיחַה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ. כְּדַכְתִּיב: יִשָּׂא בְּרַכָּה מֵאֵת ה' וְצִדְקָה מֵאֱלֹקֵי יִשְׁעוֹ: (תהילים כ"ד: ה')

לְיְהוָה יִתְּה אֹרֶה וְשִׂמְחָה. וְשִׂשׂוֹן וִיקָר: (אסתר ח': ט"ז) וְכָתִיב וַיְהִי דָּוִד לְכֹל דְּרַכֵּיו מִשְׁפִּיל. וְה' עִמּוֹ: (שמואל א' י"ח: י"ד) כֵּן יְהִי עִמָּנוּ תָּמִיד: סְבָרֵי מְרַנֵּן:

Siddur Ashkenaz, Shabbat, Havdalah

Behold the God who gives me triumph!
I am confident, unafraid; God's strength and
might/song will be my deliverance.
Joyfully shall you draw water from the wells of
salvation.
Deliverance is the Lord's.
God will bless God's people.
Adonai Tzeva'ot is with us, the God of Jacob is
our fortress.
Adona Tzeva'ot, bless the one who trusts in You.
Help us, Lord, answer us, O King, when we call.
The Jews had light, happiness, joy, and gladness.
May it be for us as well!
I lift the cup of deliverance and call in the name
of God.

Praised are you Lord our God, King of the
Universe, who creates the fruit of the vine.
Praised are you Lord our God, King of the
Universe, who creates fragrant spices.
Praised are you Lord our God, King of the
Universe, who creates the lights of fire.
Praised are you Lord our God, King of the
Universe, who has made a distinction between
profane and Holy, between light and darkness,
between the people Israel and other peoples,
between the seventh day and the six days of
creation. Praised are you God, who distinguishes
between the profane and the Holy.

סידור אשכנז, שבת, הבדלה
הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד כי עזי
וזמרת זה ה' ויהי לי לישועה:
ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה:
לה' הישועה על עמך ברכתה סלה:
ה' צבאות עמנו משגב לנו אלקי יעקב סלה:
ה' צבאות, אשרי אדם בוטח בך:
ה' הושיעה, המלך יעננו ביום קראנו:
ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר:
כן תהיה לנו:
כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא:

ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, בורא פרי
הגפן:
ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, בורא מיני
בשמים:
ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, בורא
מאורי האש:
ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, המבדיל
בין קדש לחול, בין אור לחשך, בין ישראל
לעמים, בין יום השביעי ליששת ימי המעשה,
ברוך אתה ה', המבדיל בין קדש לחול:

Come to Light – Josh Warshawsky

When the moonlight hits your eyes, And the stars begin to glow, One by one.
And the flame that shines below, From a thousand points of light, Brighter than the sun.

Chorus: And you can taste it, You can smell it in the air, You can see it, on my fingertips
And you can wish it, Like a whisper on your lips, count the stars like 1, 2, 3, and say goodbye

Give me the wisdom, to behold, What's dark and what is light
I believe, and in belief is love, And when I'm in your arms, I'm unafraid (To chorus)

"Darkness cannot drive out darkness;
Only light can do that."

- Dr. Martin Luther King

Source Sheet created on Sefaria